

Otto Møllers prædiken langfredag

Taler

Otto Møller
Præst og forfatter

Sted

Gylling Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst:**

Johannesevangeliet kapitel 19, vers 30

Joh. 19, 30.

Blandt de mærkelige Ord, der lød fra Korset, er vel nok det mærkeligste dette: “det er fuldbragt”. Vor sang siger jo: “et bedre Ord blev aldrig sagt”. Men man skal forstaa det rigtigt.

Det har ikke sjælden været forstaaet saaledes, at da Herren taledes dette Ord, da var hans hele Værk fuldbragt, og Følgen heraf blev igen, at Herrens Størværk bestod i dette at lide, at pine. Strængt taget hørte jo saa selve Døden ikke med til dette Størværk, thi den var jo endnu ikke indtraadt, da han udtalte hint Ord. Man mente virkelig, at selve Lidelsen paa Korset var Herrens egentlige Gerning, at dertil var det, han var sendt af Gud, at det var det, som Gud forlangte af ham, for at han skulde have Ret og Magt til at frelse os.

Og man kom saa derved videre ind paa, at denne Jesu Pine har været til Behag, til Tilfredsstillelse for Gud, at derved er Guds Vrede udslukt, hans Retfærdighedsfordring fyldestgjort, Gud er derved, som man sagde, bleven forsonet. Den egentligste, dybeste Mening med Herrens Ord: det er fuldbragt blev saa denne, at nu er Forsoningen fuldbragt. Men Følgen heraf blev atter, at der har været dem, der har ment, at hvad Gud fremfor alt forlanger af os, er, at vi skal lide, thi det er til hans Velbehag.

Christendom er derfor Lidelsens Religion; de fuldkomne Christne er dem, der lide mest, Martyrerne og fremfor alt Selvplagerne. Og før man vel ved af det. Ender det i det farisæiske Uvæsen, at der er noget fortjenstligt ved Lidelsen, at

man derved fortjener evigt Liv og Salighed, thi det er det, som Gud kræver, krævede af Jesus, kræver af alle, der vil arve med ham. Lidelsen forsoner Gud og forhverver os Ret til evigt, saligt Liv.

Lidelsen forsoner Gud og forhverver os Ret til evigt, saligt Liv. Paven har lært meget, der peger i denne Retning, hvorfor han jo ogsaa anser det for fortjenstligt at øve sig i Selvpinsler, som mange Munke gør og ende saa med at blive af Paven udnævnte til Helgener eller salige. Ogsaa her i vort Land er dette udtalt med den allerstørste Klarhed af en stor Tænker, at det at være en Christen er ganske ligefrem det at lide, jo mere desto bedre og fortjenstligere.

Hele denne Livsbetragtning maa kaldes en Fejltagelse, en beklagelig Misvisning, noget, der hænger sammen med jødiske og hedenske Forestillinger om Gud som den, der finder Behag i Lidelse. Men det er i Strid mod Jesu rene Vidnesbyrd om, at Gud er en naadig Fader, der vil frelse alle sine Børn, naar de i Tro overgive sig til ham, og som har sendt sin Søn at tage mod og hjemføre til ham alle, der vil følge ham.

Hans store Værk til vor Frelse er hans Død og Opstandelse; men dette Værk ligger jo da, naar det skal siges at være fuldbragt, efter den Stund, da han paa Korset udtalte dette Ord. Og derfor kan dette hans Ord umuligt være at forstaa om, at det, der nu er fuldbragt, er hans hele Værk til Verdens Frelse.

Ingen, der tænker sig om, vil sige det, thi man maatte jo saa antage, at hans Død og fremfor alt da hans Opstandelse var uden Betydning for vor Frelse; fremdeles, at den Helligaands Sendelse var uden videre Betydning, mens vi jo dog maa sige omvendt, at var Herren ikke opstanden, saa var vor Tro paa ham forgæves, og at havde han ikke sendt Aanden, saa var det i det hele umuligt for os at tro og leve. Men derfor staar det jo lige fast, at Herren kort før sin Død har sagt: det er fuldbragt, og at, da han sagde det, var der altsaa noget, hvorom det med Sandhed kunde siges, at det nu var fuldbragt.

Vi er forpligtede til at spørge: hvad var det? Og vi maa svare: det var hans Lidelse, men ikke hans hele Værk; det var hans Nederlag, men ikke hans Sejer; hans Fornedrelse, men endnu ikke hans Ophøjelse. Der kan ikke være Tvivl om, at det, der nu var fuldbragt, der havde han baaret til Faderens Velbehag; men det er ikke Lidelsen i og for sig, Gud har Velbehag i, men den Maade, hvorpaa han taalte den.

At Gud har Velbehag deri, er ikke, fordi han i det hele har Behag i Lidelse, men fordi den tjente til at fremme hans Villie og Raad, Verdens Frelse. Det, der er fuldbragt, er Herrens Lidelse, denne der er ud over al vor Maalestok, som Sangen siger: “for eders Skyld han alting led, der lides kan i Kødets, til han korsfæstet lagdes ned som Muld i Moderskødet”. Han kunde ikke blive vor Frelser, uden at han maatte lide alt dette, som Verden og bag ved den Djævelen beredte ham.

Men han kom ikke til Verden i og for sig for at lide, som om det var til Gavn eller Behag for Gud; han kom for at frelse Verden. Det var ikke fra Himlen af bestemt, at han skulde lide paa Korset, men det var bestemt, at han skulde kæmpe mod den onde, knuse Slangens Hoved, og frelse Verden fra Synd, Død og Djævels Magt.

Han skulde lide, hvad denne Kamp førte med sig, lide dette, at Slangen bed ham i Hælen; men hvad han skulde lide, det skulde han lide for Sejrens Skyld, for Menneskets Frelses Skyld og ikke for Lidelsens egen Skyld, som om den i og for sig var til nogen Gavn eller Glæde. Al Kamp er jo dog for Sejrens og for Fredens Skyld og ikke for Besværets og Saarenes Skyld.

Lidelsen er et Middel til at naa Sejren, men den er ikke i sig selv noget Maal. Og derfor maa vi sige det rent ud, at Gud sendte ikke sin Søn for at han skulde pine, men for at han skulde frelse. Hans Lidelse paa Korset er ikke efter Guds Bestemmelse, men Jøderne og han, der drev dem, er Skyld deri.

Var den efter Guds Villie og til hans Behag, saa havde jo Jøderne dermed gjort en god Gerning, og den Dom, der overgik dem, var saa helt ufortjent. Og vil man sige, at det kommer jo dog ud paa et, naar han ikke kunde naa at frelse os uden at lide, om vi saa sige, at Lidelsen var efter Guds eller Djævelens Villie; den var jo til Guds Velbehag.

Saa maa der svares, at det er en uchristelig Lære, at Gud har Velbehag i Jesu Pine, og den fører til det umenneskelige, at vi skal pine os selv og ved saadan Selvpinsel fortjene Guds Velbehag og Naade, hvilket ikke blot er farisæisk Væsen, men, hvad der er værre, er en ren Umulighed; thi ingen kan selv skaffe sig den Lidelse, som Jesus led.

Vi skal med ham kæmpe for at fejre men ikke for at saares og lide. Vor Herres Lidelse paa Korset er Jøderne Skyld i; det er Djævels Værk, er Forsøg paa at skræmme ham fra at frelse Verden. Lidelsen, Forhaanelsen, Forkastelsen, Pinen alt skulde skræmme ham fra at gaa i Døden og tage Kampen op med den stærke Fjende i hans eget Pallads.

Men han var kommen for at dø for os, ikke for at pines af Mennesker men for at dø til vor Frelse, og et Menneske kan jo da dø uden at blive pint ihjel af ubarmhjertige Mennesker. Det var efter Guds Villie, at han skulde dø for os, fordi han kun saaledes kunde frelse os fra Døden. Men det er heller ikke her saaledes, at Gud har Behag i, at han dør, men han har Velbehag i, at han gennem Døden frelser os.

“Gud vil ingen Synders Død” (Ez. 18, 32; 33, 11); men naar Gud ikke vil de ugudelige Synderes Død, saa vil han da endnu mindre den retfærdige Søns Død. Det er nu en Umulighed, at nogen kan frelse fra Døden, uden at han selv maa gaa ind i den og bane en Vej gennem den ind til Liv.

Ingen kan overvinde Døden uden ved at undergive sig den og saa opstaa fra de døde med Sejer over den. Da Jesus derfor lod sig føde til Verden, da lod han sig ogsaa føde til at dø, thi ingen kan komme ind i den Verden, der er Døden underlagt, uden ogsaa at dø. Men det følger jo af sig selv, at han fødes ikke for at dø; det er ikke det endelige Maal; nej han fødes for at overvinde Døden; men Vejen dertil er unegteligt den, at han frivilligt maa undergive sig Døden. Det er i sig selv en Lidelse, og den er grundet i vor fælles store Synd, thi Døden er Syndens Sold, og han tog al vor Synd paa sig.

Men den forsmædelige Kval og Forhaanelse er de onde Menneskers Værk og bag dem igen Djævelens Værk. Men alt dette har Herren lidt taalmodigt for at kunne frelse os; han har lidt alt det, der lides kan i Kødet, og lært Lydighed af det, han led. Og alt dette har syndige Mennesker læsset paa ham; og havde vi været emd der, saa havde vi vist gjort det samme, om ikke som Jøderne i Had skudt ham fra os, saa dog som Hedningerne i Blindhed lagt Byrderne paa ham. Og det er dem, som han vil frelse, der vælte alt dette paa ham; de lade sig bruge af Fjenden, der netop derved vil forhindre ham fra at frelse.

Men alt dette har han i sin Kærlighed til os, i sin Lydighed mod Faderens Frelservillie, i sin Kærlighed til de forblindede, mishandlede Mennesker; han

tømte denne Kalk til Bunden, som de forblindede lod sig bruge til at indskænke ham, og det er om alt dette, han siger, at det er fuldbragt; nu er Kalken tømt, der kan ikke lides mere i Kødets, end han nu har lidt og lidt det for at frelse os.

Og naar vi saa sige, at vor Synd var ogsaa med der, vor Modstand mod ham var ogsaa med i Kalken, som han tømte, saa kan det jo siges, at det var jo dog kun billedlig Tale, da vi dengang var ufødte. Men det er alligevel andet og mere end Billede, thi der er en dyb Sammenhæng mellem alt det onde i Verden, som det jo alt er fra samme Rod og gaar gennem Slægt efter Slægt. Det er den samme Letsindighed, Raahed, Lyst til det onde, Modstand mod Udfrielse, der nu røber sig i Menneskers Sind som paa hin Langfredag, og det fører til de samme onde Gerninger nu som da, hvor Lejligheden er dertil.

Men alt dette er baaret, det er fuldbragt; "han har taalmodigt lidt en saadan Modsigelse imod sig af Syndere" (Hebr. 12, 3); og ham kaldes vi nu til at betragte, at vi ikke skal blive trætte og forsage i vore Sjæle. Thi der er noget, vi skal lære af ham og efterfølge ham i. Det er hans Ord til alle: "vil nogen komme efter mig, saa skal han fornegte sig selv, tage sit Kors og følge mig" (Matth. 10, 32). Han forudsaa det tidligt, at Korset vilde blive hans Del (Joh. 3, 14). Naar han siger, at vi skal tage Korset, mener han det jo ikke bogstaveligt, thi ingen kan jo blive ligefrem korsfæstet her, uden han da selv skulde gøre det.

Men han mener, at vi skal taalmodigt lide, hvad der hører med til at blive frelst ligesom han taalmodigt led, hvad der hørte med til at frelse os. Hans Gerning var ikke den at lide, men at frelse og saa lide, hvad der derfor behøvedes. Vort Maal er heller ikke det at lide, men at frelses og saa finde os i den Lidelse, som dermed følger.

Det er ikke Lidelsen hverken vor eller hans, der i og for sig er Maalet, men det er Frelsen; men skal denne naas, saa maa han og vi med ham ogsaa bære den Lidelsen, end de har, der mene, at Gud derved forsones. Hvis saa var, saa var det Gud, der lagde det altsammen paa Jesus, og det var ikke Djævelen; men saa er de jo sagesløse, der tjente med til at gøre det, som var Guds Villie.

Og saa bagvendt nødes vi da til at se paa det, at vi maa sige, at Judas, Kajsas, Pilatus udførte Guds gode, velbehagelige og fuldkomne Villie, mens Sandheden er, at de udførte deres Faders Djævelens Begæring. Og atter gælder det, at hvis Jesu Lidelse var til Guds Behag og Formidelse, saa er det ogsaa rigtigt nok, som

Paven siger, at Gud skal endnu forsones ved Messen, og at Mennesker skal pine sig selv til Guds Behag, thi har han Behag i Lidelse, saa har han det jo altid, da han er den samme fra Evighed til Evighed.

Men her skal vi vende os til at se sundt og menneskeligt paa dette med Lidelsen; den er en Følge af Synden, en Del af Døden; den hører ned til Syndens Sold. Vi kan ikke fries fra det onde, uden at vi ogsaa maa bære den Lidelse, som det nødvendigt fører med sig. Vi tro, at det vel ogsaa er i Guds Haand, og at de, der villigt modtage Frelsen fra ham, kan han fri for megen Lidelse, eller Brodden kan tages af den, saa den endog kan bæres med Taksigelse. Men da nu Virkeligheden er, at der er altfor meget i os, der gør Modstand mod at fries fra det onde, ja netop holder fast derved, saa kan han ikke skaane os for Lidelsen derfra, og den skal vi saa lære af Herren at bære, som han bar den.

Men vi skal ikke bilde os selv eller hinanden ind, at der er noget fortjenstligt derved, at vi dermed gør Gud Gavn eller Glæde, at vi dermed fortjene Løn af ham; han har saa lidt Behag deri som vi. Vi skal derfor heller ikke selv lave et Kors, anstille Selvpinsler, men vi skal taalmodigt bære det, som lægges paa os, og som vi ikke kan komme uden om, naar vi skal følge Herren efter.

Og vort egentlige Kors bliver altid det, som Herren derfor ogsaa nævner først: at fornegte os selv, fornegte og bekæmpe det i os selv, som staar Guds Frelse imod, udlevere det til Døden, som Herrens Ord dømmer til Død. Det er til Behag for Gud, at vi gør det; men det er ikke til Behag for ham, at det gør os ondt at gøre det, at det er os en Lidelse.

Han saa meget hellere, at det faldt os let og var os en Glæde. Enhver kan nu have sit særegne Kors, som han maa øve sig i at bære med Taalmodighed, idet han forstaar, at det hører med til hans Frelse, selv om han slet ikke kan se, hvorledes det hører med. Men kunde det undværes, saa tog Gud det gerne af os; men at det ikke kunde undværes, vil vi engang faa at se.

Men det fælles Kors for alle, der vil følge Herren efter til Frelse, det er som sagt at fornegte sig selv, - ikke hen i Vejr og Vind negte sig selv alt, som vi kan føle Trang til; det er det meningsløse Selvplageri -, men alt det, som vi selv kan se, vil forhindre os i at følge Herren efter. Her er nok enhver at tage sig af, saa vi behøve ikke at pønse paa selv at tømre os et Kors eller prøve paa ved at slæbe paa det at skaffe os en Selvretfærdighed og Fortjeneste overfor Gud.

Vi maa tro og trøste os ved, at Gud har ikke Behag i Lidelse af nogen Art. Han tillader kun, at den rammer os, naar den kan tjene med til vor Frelse eller ikke kan skilles derfra. Og her maa det nu være til vor Trøst, at Herren bar den store Lidelse for os ogsaa i den Forstand, at vi ved at følge ham skal kunne fries for den haardeste Del deraf.

Han bærer endnu den tungeste Ende af Korset med fine. Der er et Ord af ham, der skal minde os derom: “min Gud, min Gud, hvorfor forlod du mig”. Ogsaa denne Lidelse maatte han prøve, at staa ene, forladt af Gud, forsaavidt som han ene maatte bære den Byrde, der laa paa ham.

Hvad han nemlig manglede under sin Lidelse er: en Frelser. Gud kan ikke saaledes gaa med ind under Syndens Byrde; det er Menneskets Synd, og den skal ogsaa bæres af et Menneske. Her maatte Jesus staa ene som det Guds Lam, der bærer Verdens Synd. End ikke en Engel kan her være ham nær til Trøst saaledes som i Urtegaarden.

Alle hans Venner forladt ham, og vi kan vel ogsaa forstaa, at de har ikke kunnet udholde at se paa hans Kors, kunde maaske heller ikke komme ham saa nær, at de kunde trøste ham, thi Kærlighedens og Trøstens Ord kan ikke raabes ud.

Han var ene; den eneste der var hos ham, var den ulykkelige Røver ved hans Side, og der nævnes ikke, at han var i Stand til at tale mere, efter at han var bleven trøstet med Løftet om Paradis. Hans Bøn havde vel trøstet Herren, men nu tier ogsaa han.

Og selv om der havde været mange deltagende Mennesker om ham, han havde alligevel været ene, som et Menneske er ene med sin Synd. Saa han opad, følte han sig forladt, Verdens Synd skjulte som en Sky Gud for ham. Saadanne Timer kan ogsaa komme i vort Liv, da vor Synd lægger sig over os som en tyk, tordensvanger Sky, da Lyset fra Himlen er ligesom udslukt, da alt er Nat.

Men vi kan paakalde vor Frelzers Navn, og han er os saa nær, som hans Ord er i vor Mund og i vort Hjærte. Vi kan aldrig have Grund til at sige: ming Gud, hvorfor forlod du mig, thi hans enbaarne Søn er nær hos enhver, der kalder paa ham. Denne store Byrde, som han selv bar, vil han skaane alle sine for; hvad vi saa end skal prøve, det skal vi være fri for. Saa skal vi altsaa ikke frygte for

Dødsmærket, som vi jo visselig skal igennem; vi skal ikke gaa ene der, men han vil være ved vor Side. Han vil ikke lade os ene, fordi han selv ved, hvor forfærdeligt det er.

Han vil være hos os og trøste os med, at nu er Timen nær, da ogsaa vi kan sige: det er fuldbragt, at vi har lidt, hvad vi ikke kunde fries for, og at vi nu med fuld Tryghed kan befale os i hans Haand, stolende paa, at hans Haand er Livets Væld, saa at, naar Døden truer med at sluge os, gaa vi tværtimod med ham over Livets Tærskel ind der, hvor der er Mættelse af Livets Træ, som er midt i Guds Paradis.

Der er en liden Stund, at vi her skal lide med ham, at vi hisset kan herliggøres med ham. Men lad os vel forstaa og erindre, at denne Lidelse er hverken Gud til Behag eller os til nogen Fortjeneste, og fordi den slet ikke er Gud til Behag, skal den heller ikke vare længere, end til han faar os frelste; og fordi der aldeles intet fortjenstligt er ved den, skal vi heller ikke selv skabe os Lidelse, men takke for hvert et Stykke, som vi maa blive forskaanede for.

Lidelsen er i sig selv Djævelens Værk, og naar vi er helt udløste fra ham, er vi med det samme udløste fra alt det, der er hans Gerning. Men saa længe derfor Lidelsen endnu kan naa os, maa vi forstaa, at vi er ikke helt ude af den ondes Lænke endnu, og Lidelsen skal altsaa drive os til at holde os nærmere til ham, der alene kan føre de fangne ud i Frihed og indlede det store Naadeaar fra Gud med Retfærdighed, Fred og Glæde.

Naar det er naaet, da er alt fuldbragt til Guds Ære og vor Salighed.

Kilde

Det Kongelige Bibliotek

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Langfredag, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/otto-mollers-praediken-langfredag>